

I det krigshärjade Afghanistan är medellivslängden bara 42 år. Ett av av fyra barn dör före fem års ålder.

”I feel very sorry

TEXT: JOHAN RAHM

Det kommer alltid en åsna. Här på bygden är jag långt ifrån det mesta jag känner till. Då är det något att förlita sig på. Att lägga kinden mot varma, lena, gråa mulen och sedan skriet när du går.

Det studsar mellan murarna. Överallt bruna murar och alla som talar om behovet av fler, högre och längre murar. Inte ett hem, en skola, en klinik utan att det krävs murar, för att hålla manfolk, fä och insyn borta. Framförallt kvinnorna får inte synas. Utsikt får man inte ha. Fönster som vetter mot grannar ska helst inte finnas, eller ha frostat glas. Annars blir grannarna arga. Det blir de också om man går upp på sin takterass. Tänka sig allt man därifrån skulle kunna se!

Flickskolan Qalai Janan Khan ut-
anför Jalalabad, öster om Kabul, har dock murar, men bara fyra klassrum för sina 1 200 elever. De läser i skift, morgon och eftermiddag. Svarta tavlor är målade på insidan av murarna. Där står lärarna med kriter i solgasset ute på skolgården. Flickorna sitter

på blå presenningar på marken. När det regnar ställer man in lektionerna. Likaså på sommaren när det kan bli 50 grader hett.

Rektor Mohammed Asif Murid bullrar i skägget om att det är flyktingarnas döttrar som läser här. Det är familjer som bott i Pakistan och där sett att det fungerar med flickskolor. Att flickorna inte tar skada av undervisning, tvärtom. Och att allt fler kommer från Pakistan. De bor i tält i utkanten av Jalalabad.

I det krigshärjade Afghanistan de återvänder till är medellivslängden 42 år. Ett av fyra barn dör före fem års ålder. Det går en läkare på 50 000 invånare. 64 procent av befolkningen är analfabeter, det vill säga 79 procent av kvinnorna och 49 procent av männen. Fyra av fem miljoner barn går i skolan. 30 procent av grundskoleeleverna är flickor.

Men den här byn är relativt välmående. Feta åkrar jäser i solen i vad som kallas *Den evigt gröna dalen*. Här finns tillräckligt med vatten och värme för att odla året runt. Nu är det dags att skörda blomkålen. Större blomkålshuvuden har väl sällan skådats.

LENNART BERGGREN

for you”

Rektor Murid bjuder hem några lärare och mig på lunch. Han bullar upp med vad byn producerar av tomater, blomkål, lök, äggplantor och potatis. Till detta: kalops och nybakade vetebröd. Yoghurtsåsen med valnötter, vitlök och färska örter är rent himmelsk. Inga kvinnor syns till men det är de som lagar maten och diskar. En yngre son passar upp. Rektorn har två fruar och 16 barn. Därtill en ko, tio katter, en hund, två getter, två får, 15 ankor och oräkneliga fiskar i floden.

Och jag själv – lika medelålders som han – vad har jag?

Det undrar rektorn. Nej, ingen fru, inga barn, ingenting levande, inte ens en anka. Det blir tyst i rummet.

– I feel very sorry for you, säger rektorn mycket långsamt.

Sedan smattrar amerikanska Chinock-helikoptrar förbi över taket och vi får annat att tala om. Helikoptrarna kommer flera gånger om dagen, alltid två och två på väg mot ingen vet var. I Jalalabad finns en amerikansk militärbas.

I byn har man en kluven inställning till amerikaner. De byggde flickskolan häromåret. Det var bra.

Men att de inte borde vara här med militär. Å andra sidan blev vi då äntligen av med talibanerna. Männens kring maten enas om att utländska trupper behövs här en tid framöver för att det ska vara lugnt i landet. Det största hotet, som man uppfattar det, är beväpnade grupper på andra sidan gränsen till Pakistan. Där tror man att Usama bin Laden håller sig gömd bland bergen. Ingen tror att amerikanerna är här för stanna.

– Hade vi trots det skulle vi ha kämpat lika hårt mot dem som vi gjorde mot ryssarna, säger en av lärarna och får medhåll.

Fast riktigt alla afghaner instämmer inte. Det finns grupper av talibaner och utlänningar som gör motstånd. Mer än 200 amerikaner har rapporterats döda i Afghanistan sedan 2001. Totalt har 1 500 personer dödats i strider och attacker bara under 2005. Ett 40-tal av dem var amerikaner.

Lunchen är över. Det är dags för eftermiddagsskiftet att gå på i flickskolan. En strid ström av flickor promenerar, cyklar, åker moped till skolan. En och annan vaggar fram på åsna. Jag följer åsnan ut ur bilden. ■